

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

„JUTRA“

Eden postaja odločnejši

**Na abesinskih bojiščih nič novega - Italija se hoče vojskovati
dalje do dosege vseh ciljev - Poostreitev sankcij ni pokopana -
Skupna izjava Anglije, Francije, male antante in balkanske zveze**

LONDON, 23. januarja. Italijani poročajo sicer dalje o napredovanju generala Grazianija na južnem abesinskem bojišču, vendar pa je gotovo, da je Grazianijeva ofenziva zares ustavljena. Vrše se le manjši in nepomembni boji. Prve čete, ki so bile poslani za povečanje vojske rasa Deste, okoli 30.000 mož, so že prispele na bojišče. 30.000 vojakov, odpisanih na ta del bojišča, je pa še na potu. Abesinci so dobro poučeni, da namerava general Grazianij s sedanjih postojank pričeti čimprej novo ofenzivo in bodo storili vse, da mu to preprečijo. Prav tako rabi nove čete tudi ras Nasibu, da je prepreči eventualni italijanski sunek v Ogadnu. Nova mobilizacija je dala Abesincem okoli 300.000 vojakov, ki zamenjujejo sedaj posadke v ozadju, katere stopajo na fronto. Na severnem bojišču se vrše le manjši spopadi, sicer pa je položaj nespremenjen. Splošno se pričakuje, da Italijani ne bodo dosegli pred nastopom glavnega deževja nobenih novih pomembnih uspehov, dočim bo potem po-

stal položaj za nje še bolj neugoden. Splošno prepričanje je, da bo vojna med Italijo in Abesinijo trajala še zelo dolgo, ker je sedaj znano, da hočejo Italijani osvojiti Abesinijo na vsak način in če le mogoče v celoti. Izdelan imajo načrt, po katerem naj bi dosegli svoj cilj v treh etapah in čujejo se celo vesti, da računajo sami s triletno vojno.

ŽENEVA, 23. januarja. Sedanje zasedanje Društva narodov ne bo ukrenilo nič pomembnega glede italijansko-abesinske vojne. Smrt angleškega kralja in padec Lavalove vlade sta svet Društva narodov onespobila za sprejemanje kakih pomembnejših sklepov. Delo se bo vršilo le v odborih, zasedanje pa bo prekinjeno in se bo nadaljevalo, čim bodo sedanje ovire odstranjene. Nekateri izjavljajo, da sedanje oklevanje Društva narodov še nikakor ne pomeni opustitve namere poostreite sankcij in raztegnitve zlasti na petrolej. Zadevo studira odbor 18. Po mnenju teh krogov bodo sankcije na vsak način poostrene, in sicer

najkasneje v februarju ali v marcu. V Ženevi prevladuje prepričanje, da je sedaj vsaka posredovalna akcija brezpredmetna, ker bi jo Italija prav gotovo le izigrala. Italija hoče doseči vse in se ne namerava zadovoljiti s kompromisom. Šele odločnejši nastop Društva narodov bi jo mogel k temu prisiliti. Smrt angleškega kralja in demisijska Lavalove vlade bo gotovo dopomogla do tega, da bo Ženeva zopet nastopila z vso odločnostjo.

ŽENEVA, 23. januarja. Angleški zunanji minister forsira proti vsemu pričakovanju odločitev v zadevi sankcij in se mu je že posrečilo pospešiti delo v odboru za sankcije. Na drugi strani pa pripravlja Eden skupno akcijo Anglije, Francije, male antante in balkanske zveze. Ta skupina bo podala v Društvo narodov skupno izjavo, v kateri bo naglasila, da je odločena nastopiti solidarno v smislu člena 16. D. n. proti vsakemu napadalcu. Ta izjava naj bi bila nov pritisk na Italijo, da likvidira svojo vojaško akcijo.

niso sprejete. Velika Britanija ne more pričeti nobenih pogajanj. Na zahtevo naj bi se angleška vojska umaknila iz Egipta in pustila samo 8000 mož ob Sueškem prekopu. Angleži ne morejo pristati, in sicer že zaradi italijansko-abesinske vojne ne.

BELGIJA NI VEZANA.

BRUSELJ, 23. januarja. Poljedelski minister je imel govor, v katerem je naglasil važnost razvoja dogodkov v zunanji politiki. Belgija je sklenila voditi popolnoma lastno in neodvisno zunanjo in vojaško politiko. Zaradi tega mora biti Belgija dovolj močna, da bo v primeru potrebe mogla braniti svoje meje. Med Francijo in Belgijo ni nobene vojaške zveze. Belgija, Francija in Anglija so vezane samo z locarnskim paktom. Zaradi tega je popolnoma nesmiselna trditev, da stoji Belgija v vazalskih odnosih napram Franciji.

NOVI DRANG NACH OSTEN.

BERLIN, 23. januarja. V veliki univerzitetni dvorani je imel dunajski profesor in znani nacionalni socialist Srbik predavanje o vlogi Avstrije v nemški zgodovini. V svojem predavanju je izjavil, da se Nemčija odpoveduje »Drangu nach Osten« v smislu stare Avstrije, zato pa obstoja drugi »Drang nach Osten« preko baltičkih držav in preko Rusije. Srbik je dejal doslovno: »Ali bi Poljska imela kako škodo od nemške kolonizacijske akcije? Govori se o razdelitvi Rusije, in sicer na interesno sfero severne Nemčije in južne Poljske. To so sedaj samo še želje, toda take želje dobe mnogokrat stvarno obliko. Živimo v času presenečenj. Mar ni sedanja velika Poljska fantastično presenečenje.«

VEČNE ZAROTE V BOLGARIJI.

SOFIJA, 23. januarja. Ob priliki aretacije Kruma Koleva in Kalenderova je vojni minister general Lukov izjavil, da sta bila aretirana zaradi pripravljanja prevrata.

DANJE ANGLEŠKE MORNARICE.

ATENE, 23. januarja. »Stefani« poroča: Štirje angleški rušilci so danes zapustili pirejsko пристanišče in krenili v neznani smeri.

KARLOVAC DOBI NOVE ŠOLE.

KARLOVAC, 23. januarja. Iz Beograda se je vrnil župan Franjo Malčak. Njegovo potovanje v Beograd je bilo posvečeno v prvi vrsti spremenitvi karlovske trgovske šole v trgovsko akademijo, kar se je posrečilo. Prav tako dobi Karlovac tudi nižjo žensko realno gimnazijo.

Na tistišu domače politike

Občinske volitve

Po zakonu o občinski samoupravi, se občinski odbori in župani v vaških, trških ter malomestnih občinah ne morejo menjati, kakor se lahko menjavajo v avtonomnih mestih, kjer še nimamo volilnih uprav. Da se pa volitve vendarle lahko izvrše, se išče sedaj izhod v prekomasaciji občin. Tudi že najmanjša teritorialna sprememba, kjer gre le za nekaj hiš ali duš, ima za posledico nove občinske volitve. Te volitve se pa vodijo na podlagi nespremenjenega tistega volilnega zakona, proti kateremu je nastopala bivša SLS s svojim tiskom z najtežjimi kanoni, ko je bila še v opoziciji. Takrat, in tudi še pozneje, je pisal »Slovenec« z ostalimi listi SLS, odnosno sedanje JRZ, da je prva naloga, da se ta volilni zakon odpravi in omogoči izraz svobodne volje volilcev v tajnem glasovanju. Rezultat javnih volitev po »Slovenčevih« takratnih trditvah, ne more biti nikoli izraz resnične volje naroda. Radi bi zato vedeli, kako misli »Slovenec« sedaj? Ako je to veljalo tedaj, ko je bil še v opoziciji, mora logično veljati tudi sedaj, ako pa sedaj ne velja, tudi takrat ni. Ker »Slovenec« gotovo ne bo preklical tega, kar je tako dolgo in vztrajno proglašal za večno in neomajno resnico, moramo torej smatrati, da tudi sedanje javne občinske volitve niso izraz volje naroda. Zakaj pa potem v rubrikah »Slovenca« in ostalega tiska JRZ tako zmagoslavje?

Rubijske novice

Uspeh bolničarskega tečaja Rdečega križa v Ptuj. Na pobudo glavnega odbora Rdečega križa v Beogradu se je vršil v Ptuj bolničarski tečaj, ki je trajal od 14. oktobra 1935 do 17. januarja 1936 in se končal z završnim izpitom, ki je pokazal prav dober uspeh. — Tečaj je vodil predsednik okrajnega odbora Rdečega križa v Ptuj banovinski zdravnik g. dr. Mrgole. Tečaj je obiskovalo 26 slušateljev (14 moških in 12 ženskih). Od teh so z uspehom položili izpit za dobrovoljne bolničarje (ke) Rdečega križa: Anton Kukovec, Franc Mahorič, Alojz Zorec, Franc Horvat, Franc Slavčič, Vilko Vidovič, Anton Klémenc, Bernard Kralj, Roman Jagušič, Franc Beranič, Janko Repič, Dragotin Pozlep, Franc Ambrož, Martin Kovačec, Marija Novak, Dora Mervič, Pavla Furlan, Cita Stanec, Marija Stožer, Jožica Kranjc, Marija Beranič, Jožica Furlan in Albina Planinc. Vsi imenovani so po završenem izpitu prejeli »isprave« o položenem izpitu ter se pisмено zavezali, da se bodo v slučaju potrebe odzvali pozivu Rdečega križa. Ob koncu se je vodja tečaja g. Mrgole zahvalil v imenu Rdečega križa vsem predavateljem za nesebično delo in trud pri tečaju.

Tuji pridejo na dražbo kožuhovine v Ljubljano, dne 27. t. m. Da očuvamo dober glas našega trga, jim moramo nuditi čimvečjo količino dobrega blaga. Odajte kožuhovino nemudoma »Divji koži«, Ljubljana — Velesejem.

Francija dobi levčarsko vlado

Odstop Lavalove vlade — Kriza bo rešena najbrž šele po pogrebu angleškega kralja

PARIZ, 23. januarja. Pričakovanje, da zaradi smrti in pogreba angleškega kralja ne bo še nastopila kriza Lavalove vlade, se niso uresničila. Po včerajšnji seji vlade, na kateri so odstopili Herriot in vsi radikalni ministri, je bila zaradi tega sklenjena demisijska celokupnega kabineta. Po seji se je Laval podal takoj v Elizejsko palačo, kjer je predsedniku republike sporočil odstop. Predsednik Lebrun je takoj politikal k sebi predsednika senata in predsednika parlamenta, ter se z njima posvetoval glede sestave nove vlade. Kdo bo dobil in prevzel mandat, še ni znano, ker se francoski politiki po-

vrsti branijo prevzeti to težko in odgovorno nalogo. Zlasti Herriot je dokončno odklonil prevzem mandata. Kot kandidati se imenujejo bivši ministri Flandin, Pietri, Sarraut, Regnier in drugi. Najbolj verjetno je še, da bo sestavljal novo vlado Regnier. Levičarji so postali po krizi zelo živahni in izjavljajo, da so pripravljene podpirati samo vlado, ki jo sestavi levčarska ljudska fronta. Nova vlada bo stala v tretji francoski republiki in bo stal najbrž na čelu kak radikalni senator. Kriza bo rešena najbrž šele po pogrebu angleškega kralja.

Priprave za pogreb kralja Jurija V.

Proglas nastopa vlade novega kralja Nj. Visočan. knez Pavle na pogrebu — Sožalje abesinskega cesarja

LONDON, 23. januarja. Nastop vlade novega kralja Edvarda VIII. so včeraj dopoldne proglasili slovesno z balkona saltdamske palače. Nato je bil proglas o nastopu vlade prečitán na treh zgodovinskih krajih Londona, na Celicrossu, Templebaru in stopnicah borze. Istočasno so prečitali proglas v Edinburgu in v Windsoru. Novi kralj Edvard je poslal vojski, letalstvu in mornarici poslanico o svojem nastopu in o smrti očeta, kralja Jurija V. Po odredbi kralja Edvarda VIII. bo pogreb kralja Jurija V. izvršen na enak način, kakor pogreb kralja Edvarda VII. Vršil se bo prihod-

nji torek. Pogreba se bodo udeležili mnogi vladarji in predsedniki republik, med njimi tudi jugoslovanski knez-naměstnik Pavle. Sožalja prihajajo še dalje z vsega sveta. Tako je poslal sožalno izjavo tudi abesinski cesar Haile Selasije, v kateri pravi, da sočustvuje vsa Abesinija z bolestjo Anglije in britanskih narodov, ki so imeli srečo, da so se razvili in napredovali v boljšo bodočnost pod razumnim vodstvom slavnega pokojnika. Na abesinskem dvoru je bilo proglašeno 8-dnevno žalovanje. Na vseh abesinskih javnih poslopih so obešene zastave na pol droga.

ANGLIJA IN EGIPT.

KAHIRA, 23. januarja. Izve se, da je pripravljenost angleške vlade za sklenitev pogodbe z Egiptom vezana na dva pogoja: da vafidisti v zvezi z ostalimi združenimi strankami prevzamejo odgovornost za zunanjo politiko Egipta, in da nova vlada sprejme vojaške zahteve Velike Britanije. Dokler te vojaške zahteve

Odstop egiptске vlade

KAHIRA, 23. januarja. Egiptska vlada je sinoči odstopila. Kralj Fuad je pričel takoj konzultacije in priporoča sestavo koncentracijske vlade, ki je zaradi mednarodnega položaja nujno potrebna. Mandat je nato dobil vodja nacionalistov Nahaš paša. Nova vlada bo sestavljena že danes.

Stanovske fronte

Učitelji meščanskih šol so zborovali

Občni zbor mariborskega pododboru U. N. M. Š. — Njihov gmotni položaj — Poživitev društvenega delovanja — Tekoči problemi in skrb za uspešen razvoj in napredek meščanske šole v državi

Ob lepi udeležbi članov in članic se je vršil v nedeljo, 19. jan. dopoldne v Mariboru dobro uspeli redni občni zbor mariborskega pododboru U. N. M. Š. na katerem je podala ravnateljica ga. Irma Schelligo poročilo o dosedanjem pododborovem delovanju. Pojasnila je, da ravno materialni položaj meščanskošolskega učiteljstva v praksi ugodno reši z novim drž. proračunom, je bila nedavno predložena vsem merodajnim činiteljem, pa tudi ministrstvu in njegovim predstavnikom. Med drugimi so prikrašani na prejemkih zlasti službeno starejši nastavniki in ravnatelji meščanskih šol, ki v primeri z učitelji ljudskih šol ne uživajo niti — stanarine. Po situacijskem poročilu g. V. Rodeta sta sledili kritično sestavljeni poročili o seji glavnega odbora, kakor tudi o izrednem kongresu U. N. M. Š., ki se je vršil 4. januarja v Beogradu. Oba referenta sta povdarila in zahtevala, da se dnevni red prihodnjega kongresa temeljito izpopolni, delo v sekcijah poglobi in razširi ter omeji na določeno vodilno idejo. Dosedanja praksa na kongresih ni rodila pričakovanih uspehov v tisti meri, kot si jih želi agilno članstvo iz Slovenije. Sklenilo se je, da se na prihodnjem kongresu v Zagrebu temeljito podpre organizacno delovanje s sodelovanjem slovenske delegacije in sekcije, ki bo med tem pripravila dovolj konkretnega gradiva za kongresno razpravo v odsekih in plenumu.

Nato je imel Alb. Žerjav predavanje o »Smernicah za bodoče društveno-delo«, v katerem je razvil kopico problemov, ki jih je treba vsestransko obravnavati v nalašč zato sestavljenih odsekih, ki naj delujejo ves čas med letom in naj budno spremljajo vse pojave in dogodke, vezane s problemom meščanske šole in učnega osebja. Poleg drugih zadev se je referent dotaknil tudi vprašanja reforme višje pedagoške šole, ki zadnja leta sprejema zelo omejeno število novih slušateljev, zaradi česar trpe mnoge meščanske šole na pomanjkanju kvalificiranih učnih moči, zlasti v drugih banovinah, kjer je šole treba utirati pot meščanski šoli. Predavatelj je priporočal sekciji oziroma centrali, da se dosledno zanima za problem poenotenja ljudskega in meščanskega šolstva po znanem Šilihovem reformnem predlogu, da se na viš. pedagoški šoli osredotočuje višja strokovna in pedagoška izobrazba vseh izbranih bivših učiteljev za razne stroke in položaje v sklepu ljudskega in meščanskega šolstva. Meščanska šola ne more in ne sme v svojem razvoju slediti morda slabim stranem srednje šole, kakor bi to nekateri želeli, oziroma se to deloma že v praksi izvaja. Posebna pozornost je bila v predavanju posvečena tudi meščansko-

šolskim učnim knjigam, izmed katerih mnoge ne ustrezajo novejšim pedagoško-didaktičnim zahtevam, niti praktičnim namenom meščanske šole. Najnujnejše pa je, da se čim prej sestavijo nove meščanskošolske čitarke in v ta namen se osnuje pri sekciji poseben delovni odbor strokovnjakov — pedagogov. Mariborski pododbor želja in zahteva, da se učne knjige ne monopolizirajo, ter da se nove učne knjige za meščanske šole ne pošiljajo v odobritev mimo in preko — v ta namen pri sekciji osnovanega — odseka za šolske knjige. Dosedanja praksa sestavljanja in pisanja učnih knjig za razne »sorodne« šole ni prinesla nobenih visokih uspehov za meščanske šole, ker je njihova idejna podlaga in struktura drugačna od ostalih tipov srednjih ali strokovnih šol. Še dosti manj so zadovoljili naše šole razni prevodi srbohrvaških zgodovinskih knjig, ki so zagledale luč sveta v zadnjih letih. Po predavanju se je razvila daljša debata navzočih udeležencev z željo, da se čimprej realizirajo sprejeti sklepi in predlogi na odločilnih mestih.

Podobno zanimiv razgovor se je razvil pri vprašanju reforme organizacijskega stanovskega lista »Meščanska šola«, ki izlaja kot mesečni-revija v Beogradu. Mariborski pododbor zahteva, da se s prihodnjim letom pretvori to glasilo v 14 dnevni novinsko-časopisni list, ki bo lažje vršil stanovsko poročevalsko službo kakor dosedanja revija. Nadalje sta se osnovala pri mariborskem pododboru še dva odseka: pedagoški in pravno-zakodajni, ki bosta zbirala vse potrebno gradivo, o njem razpravljala redno in stalno ter pošiljala svoje zaključke glede učnih knjig, učnega načrta, pravnega in materialnega položaja meščanske šole sekciji oziroma centrali v izvršitev. Podobni drugi odseki se naj osnujejo še pri ostalih pododborih. Po nedeljskih sklepih obeta biti prihodnji organizacijski kongres v počitnicah vsebinsko poln ter programatičen, kar bo v korist stanu in šoli.

Solidarnost in skupnost v vseh stanovsko-strokovnih vprašanjih se je pokazala tudi pri volitvah v pododbor U. N. M. Š. Četudi je hotel dosedanj neumorni predsednik pododboru ravn. Drago Humek ostati nadalje samo član društva, je bil vseeno ponovno soglasno izvoljen za ponovnega predsednika, obenem pa se mu je izrekla zahvala za ves dosedanj njegov trud. Kot predsednikov namestnik je bil izvoljen g. Korošec, za tajnika pododboru pa A. Žerjav, oba iz Maribora. V prijetni slogi in volji, da se delo nadaljuje, poživijo in razvija v začrtani smeri: dvigniti nivo meščanske šole, regulirati pravno-materialni položaj učnega osebja, odstraniti ovire in nepravilnosti pri šolskem vzgojnem delu itd., je bil občni zbor zaključen ter izrečena vsem sodelujočim zahvala pri društvenem delu. Želeti je, da dobi tudi bodoče delo društva vsaj moralno pomoč vse ožje in širše javnosti, zlasti pa kooperacijo z ostalimi stanovsko-sorodnimi uradniškimi skupinami v državi, saj jih v marsikaterem pogledu vežejo skupni interesi in problemi.

Multumni razgledi

Predavanje češkega pisatelja A. C. Nora

V torek popoldne je z ljubljanskim br-zovlakom prispel v Maribor češki pisatelj in kritik A. C. Nor. Na postaji so ga sprejeli za JČL predsednik g. dr. V. Kukovec in g. prof. Oven, za Češki klub g. Fr. Bureš in g. učitelj Drly, za Umetniški klub in Klub književnikov pa gg. dr. Ivo Šorli, dr. Makso Šnuderl in Radoj Rehar. Odlični gost se je nastanil pri »Orlu«, kjer je zvečer predaval.

Napovedano predavanje se je vršilo v torek zvečer pri »Orlu«. Prišlo je lepo število mariborskih bratov Čehov in slo-

venskih članov Jugoslovansko-češkošlovške lige. — Uvodoma je predsednik tukajšnje Jugoslov.-češkošlov. lige g. min. n. r. dr. Vekoslav Kukovec iskreno pozdravil pisatelja A. C. Nora, ki je nato v svojem lepo, stvarno in tehtno zasnovanem govoru o češkem slovstvu izvajal: Češka literatura je dosegla evropsko višino. Znana so daleč po kulturnem svetu imena Olbracht, Durych, oba Čapka itd. Slovensko občinstvo je v češkem slovstvu dobro informirano, zlasti po Borkovih člankih v »Jutru«. Predavatelj je o povojnem pisateljskem rodu pove-

dal približno sledeče: Povojna generacija je hotela prekositi vse prejšnje, zato je včasih niso razumevali. Kljub temu so v l. 1925 prebili led in so dosegli tudi državna priznanja. Dva valova lahko ločimo v tej dobi: prvi v pesništvu do l. 1924, drugi v prozi od l. 1924 naprej. Mlada poezija je po vojni revolucionarna in si išče poti k lepši bodočnosti. Ljubiti zlasti balado. Jiří Wolker, največji talent teh mladih, je umrl že s 24. letom. Napisal je le dve zbirki — a po smrti je postal povsem znan in sprejet. Nasledniki so že bolj zastopniki čiste poezije poleg socialne (poetisti, surrealisti). Omeni Josefa Hora in Jaroslava Seiferta. Ta poetizem priznava tudi strogi literarni kritik Šalda. Leta 1924-1925 pride umirjenost v poeziji. Znana sta posebno A. M. Piša in Karl Teige. Najboljši poetist je Vitezslav Nezval, pravi pesnik, zelo plodovit. Ti so glavni, jih je pa še cela deseterica. — Mlada proza je še vsa v razmahu. Vsebinsko prinaša mnogo novega in je konkretna. Vodili so Hausman, Hurka, Blatný, Chaloupka, Vlček, ki pa so vsi umrli v starosti 20 do 25 let. Vladislav Vančura je patetik, ornamentalist, arhaist, a globok. Je epik besede, ne le pripovedovanja. Znar je njegov »Beg v Budin«. Benjamin Klička piše zlasti iz zdravniškega življenja (»Generace«). Karl Nový je napisal »Atentat« (sarajevski). Vedno več uspeha dosega tudi Egon Hostovský in Jan Weiss. Značilna je skupina ruralistov, ki ji je začetnik Josef Knap. Med temi književniki kmečkih motivov je Jan Čep, ki bolj poduhovlja. — Drame mladi rod pravzaprav še nima čisto svoje. Vladajo še bolj starejši — Čapkovi. Upajo, da bo nov, mlad dramatik prišel iz dijaštva. — A. C. Nor je nato povedal še, da pisatelj in pesnik želita in hočeta, da ju ljudje čitajo, ker na ta način dosega svoj namen in poslanstvo. — Zahvalil se mu je g. dr. Kukovec za jasno in pregledno predavanje. Pri tem je omenil tudi njegovo delo in njegovih 23 knjig, ki jih je izdal v zadnjem desetletju. Govoril je še gimn. ravn. v pok. g. dr. J. Tominšek, nato pa je kvintet Mariborske mestne godbe zaigral češkoslovaško in našo himno. Dragemu gostu je prisrčno napisal še vodja tukajšnje češke šole g. Drly. Sledila je ob sodelovanju omenjenega kvinteta prijateljska prosta zabava. Tukajšnji Češki klub je zastopal pri večeru z drugimi številnimi klubovini odborniki in člani predsednik g. Franjo Bureš.

Plesni večer Katje Delakove

Pretekli teden je gostovala v našem Narodnem gledališču plesna skupina Katje Delakove iz Ljubljane, v kateri sta nastopila tudi švicarska plesalka Susi Weber in znani dunajski plesalec Fritz Berger. Skupini Katje Delakove, ki jo je osnovala v Ljubljani iz mladih dam, sta se tuja plesalca pridružila le začasno, da sta z njo vred absolvirala turnejo po Jugoslaviji, nakar sta nas zopet zapustila. Dasi je torej skupina nastopila kot enota, jo moramo vendarle razčleniti v dejansko skupino Katje Delakove ter v dvojico gostov.

Skupina Katje Delakove je še mlada tvorba, nastala iz njene ljubljanske plesne šole, je pa s tem nastopom lepo izpričala, da utegne postati za razvoj naše plesne umetnosti velikega pomena. Nekateri izmed dam te skupine so že premagale začetne težave in kažejo v vsakem oziru poleg talenta, velike muzikalčnosti in tehnične uvežbanosti tudi neko mnogo obetajočo tvornost. Pozna se jim dobra šola ge. Delakove. Ga. Delakova sama je nedvomno izredno talentirana, inteligentna, tehnično dovršena in pronicava umetnica v stalnem razvoju. S popolnim obvladovanjem telesa, muzikalčno tenkočutnostjo in obenem živim temperamentom je nedvomno dominirala nad celotno nastopajočo skupino. Veliko ceno ji daje zlasti še lastna tvornost, ki se je pokazala pri plesih lastne zasnove in koreografije, njen estetični čut se je pa napored manifestiral tudi v po njej osnutih kostumih. Vendar povsod ni izčrpala vseh možnosti, kar se je pokazalo posebno pri »Butalcih«. Snov je tu taka, da bi se dala izrabiti še vse drugače, dasi je tudi v tej izvedbi še vedno polna srečnih plesno izraženih ka-

rakteristik, zlasti grotesk. Mimo tega so ti Butalci morda preveč kozmopolitski in premalo zares slovenski Butalci.

Gosta Susi Weber in Fritz Berger sta nastopila deloma v skupinah, deloma pa v duetih in solih. Susi Weber razpolaga s klasičnim telesom in odlično tehniko. Njen ples je zaokrožen v dovršene forme, zlite z muziko in idejo. Spada nedvomno med dobre plesalke srednje Evrope. Fritz Berger je pa naravnost odličen plesalec. Njegova tehnika je dovršena, da lahko suvereno uporablja svoje telo. Je mimo tega temperamenten, a obenem v svoji umetnosti poglavljen.

Na repertoarju je bilo več skupinskih, duetnih in solističnih plesov od klasičnih preko narodnih do modernih. Med komponisti so bili zastopari Liszt, Graupner, Schumann, Chopin, Grieg, Scott, Plesow, Weinberger in Brahms, torej zelo pisana družba, ako prištejemo na posled še narodne motive (bosanske, srbske). Pri klavirju je pa bil pianist Mirko Trost, ki je nastopil tudi s samostojno točko (Grieg) in pokazal lepe kvalitete. Celotni nastop je bil tako res zanimiv in eden najboljših plesnih večerov v našem gledališču, ki je bilo skoraj čisto polno.

Gospodarsko življenje

Čevljarji v borbi proti usnjarskemu kartelu

Zanimiva je akcija novosadskih čevljarjev proti takozvanemu usnjarskemu kartelu, ki se ji je priključilo okoli 100 novosadskih čevljarjev. Gre za afront proti bogatašem kakor so Žiga Deutsch iz Osijeka, David Deutsch iz Kule, Žiga Stern in Hartman iz Zagreba, Markus Deutsch iz Pančeva itd. Pred nedavnim je bila v Novem Sadu posebna konferenca, na kateri se je sprejela posebna resolucija, ki se je poslala na pristojna mesta in v kateri se med drugim ugotavlja:

Novosadski čevljarji, ki so v neposredni bližini središč usnjarske industrije, ugotavljajo, da je poglavitni vzrok brezposelnosti in visokih cen usnja samo kartel industričev, ki jemlje prevelik dobiček. Obžalujejo ugotavljajo, da pripada glavna beseda v usnjarski industriji takim bogatašem, kakor so: Žiga Deutsch iz Osijeka, David Deutsch iz Kule, Žiga Stern in Hartman iz Zagreba, Markus Deutsch iz Pančeva in sličnim. Ti industriji so po kartelskem sporazumu tako povišali cene usnja, da so kratko malo onemogočili čevljarjem obstanek. Akcijski odbor protestira in apelira na odločujoče činitele zlasti zaradi dejstva, ker nekatere občine v zmoti približajo razne trošarine na gotovo obutev in na ta način nezavedno podpirajo usnjarski kartel. Enako ugotavlja akcijski odbor, da je tovarnarjem usnja uspelo s spretno propagando prevladati odgovornost za brezposelnost čevljarjev na tvrdko Bat'a, ki je tega najmanj kriva. Čevljarji ugotavljajo, da je glavni krivec kartel usnjarskih bogatašev.

Vso zadevo pojasnjuje dejstvo, da morajo čevljarji plačevati usnje po 60 do 70 Din, Bat'a pa samo po 30 do 35 Din. V tem je vzrok, da so pričeli čevljarji gledati glavnega sovražnika v usnjarskemu kartelu in ne več v Bat'i.

Ptujski živinski sejmi. Konjski in goveji sejem, ki se je vršil v torek, dne 21. t. m., je bil vkljub slabemu vremenu dobro založen, kupčija na je bila slaba. Prignali so 81 volov, 217 krav, 6 bikov, 33 juncev, 41 telic, 3 teleta, 1 ovco in 141 konjev, skupaj 523. Od teh so prodali 131 komadov. Cene goveji živini so zopet padle in so bile naslednje: voli 2—2.80 Din, krave 1.25—2.50 Din, bik 2—2.25 Din, junci 2—2.40 Din, telice 2.25—3.50 Din; konje so prodajali po kakovosti in sicer 1000—3.500 Din. Žrebeta pa od 500—1.500 Din komad. Prihodnji konjski in goveji sejem bo 4. februarja t. l.

Težak začetek.

— No, prijatelj kako pa kaj gre praksa?

— Mlad advokat: Že gre, že, toda za-

Mariborske in okoliške novice

Potek in izid šentiljskih občinskih volitev

Klaverna zmaga JRZ — Dobila ni vkljub vsemu terorju in demagogiji niti polovice glasov — Krščanske žene in mladenke v volilnem boju — Slaba udeležba

O izidu občinskih volitev, ki so bile preteklo nedeljo v obmejnem št. Ilju smo že kratko poročali. Od 920 volilnih upravičencev je glasovalo za listo JRZ 453, za kmetsko-delavsko Hamrovo listo pa je bilo oddanih 113 glasov. JRZ je dobila 23 odbornikov, združeni nasprotniki pa enega. Volilna udeležba je bila slaba in je šlo volit komaj 61,52%. Še bolj klaverna pa je bila zmaga JRZ, ki vkljub vsemu ogabnemu terorju in demagogiji ni dobila niti polovičnega zupanja. Od 920 volilnih upravičencev je glasovalo za JRZ 453, torej niti polovica. Če upoštevamo vso demagoško volilno gonjo JRZ in teror, ki se ga je posluževala, ter močnost in poštenost njenih nasprotnikov moramo priznati, da so se Hamrovi pristaši dobro odrezali. Na volišče so spravili 113 volilcev, dočim jih je 354 ostalo doma, ker se niso pustili šikanirati in terorizirati od pristašev JRZ.

V svoji prešerni nadutosti je bila JRZ prepričana, da ga ni v obmejnem št. Ilju človeka, ki bi si ji drznil postaviti po robu. Računala je z absolutno zmago, kar je sklepali iz trditve njenih pristašev, da ne bodo Hamrovi spravili na volišče niti petih volilcev. Zmaga JRZ je torej klaverna in so njeni pristaši precej poparjeni, ker so se morali prepričati, da le ni njihov komandant, mariborski podžupan g. Žebot absoluten gospodar političnega položaja v obmejnem

št. Ilju in da je več kot polovica šentiljskih volilcev nasprotna tudi JRZ in njeni politikujoči duhovščini. JRZ ni pomagal do triumfalne zmage, ki jo je pričakovala, ves njen aparat. V volilni gonji je bila v funkciji njena Posojilnica, katoliško izobraževalno društvo, katoliška akcija, Apostolstvo mož, Mladiška in dekliska Marijina družba ter tretje redniki in tretje rednice z domačim gg. župnikom in kaplanom na čelu. Vse te in še druge cerkvene in polcerkvene organizacije so na vso moč pritiskale na nasprotnika.

Vroč pa je bil zlasti dan volitev. Vrhovni komandant JRZ g. Žebot in njegov adjutant domači gospod kaplan sta bila ves dan zaposlena preko glave. Gospod kaplan ni imel niti običajne maše in ga je moral nadomestovati namestnik iz Maribora. Za zelo bojevitost so se pri nedeljskih volitvah pokazale krščanske šentiljske žene in mladenke. Vztrajale so ves dan in v skupinah ob cestah zmerjale in z jeziki napadale volilce Hamrove liste. Šentiljskanom bodo nedeljske volitve ostale v trajnem spominu. Če pa bodo držale, je še drugo vprašanje. Pristaši kmetsko-delavske liste se bodo pritožili na upravno sodišče, ki bo odločalo končno o volilnem izidu. — Bile pa so obenem tudi vzor in resen opomin, da se vračamo v tiste najogabnejše čase strupene politične zaslepljenosti in osebnega sovraštva.

1266 pomoči potrebnih družin

Pomožna akcija je v teku. Toda dosežani dohodki so vrgli komaj 150.504 dinarjev v gotovini in 9.846 dinarjev v blagu. Skupno torej 170.350 dinarjev. Zanimivo bi bilo ugotovljati vzroke neuspeha Pomožne akcije, kar pa za enkrat opuščamo. Kaj naj bi bil ta znesek spričo 1266 družin, ki jih vodi v evidenci mestni socialno-politični urad kot nujno pomoči potrebne? Iz navedenega zneska se bodo lahko vršila nekatera javna dela, za katera je kraljeva banska uprava obljubila predsedniku mestne občine 100.000 Din, kateri znesek pa še ni došel. S tekočimi, sicer skromnimi dohodki, ki jih ima na razpolago mestni socialno-politični oddelek iz zbirke Pomožne akcije ter proračunskih postavk se prehranjuje tačas 381 oseb dnevno in sicer prejema hrano 320 pomoči potrebnih v mestni ljudski kuhinji, 61 pa v javni kuhinji. K sreči je še bila zima doslej kolikortoliko mila, tako da se ni pojavila še nujna potreba otvoritve posebnih ogrevalnic. Tudi je vprašanje, koliko bi bilo mogoče pomagati mariborskim siromakom s skromnimi pomožnimi sredstvi, ki se stekajo v fond Pomožne akcije, ki je v preteklih letih tako odlično uspela.

Grob se za grobom vrsti. V Tatterbachovi ulici 16 je umrl v 65. letu starosti upokojeni višji jetniški paznik Jakob Leskovšek. — V Gosposki ulici 49 pa je izdihnila soproga upokojenega nadučitelja Antonija Šabati, stara 66 let. Žalujemo svojim našim toplem sočutjem!

Posestno gibanje. Prodali so zadnje dni v Mariboru: Posestnica Matilda Engelsfeld trgovki Ani Strnad stanovanjsko hišo v Erjavčevi ulici 10 za 280.000 dinarjev. — Mestna občina je prodala Engelbertu in Amaliji Faganeli hišo v Dalmatinski ulici 40 za 90.000 dinarjev. — Posestnica Antonija Kolar železniškemu sprevedniku Stefanu Mohorku hišo in parcelo v Mejni ulici 36 za 56.000 dinarjev. — Hišni posestnik Ivan Rudolf trgovčevi soprogi Kristi Pečenko hišo v Koroščevi ulici 42 za 220.000 dinarjev. — Mestna občina šoferju Antonu Tišlerju parcelo v magdalenskem predmestju za 11.130 dinarjev. — Matilda Strašnova pekovski mojstru Jakobu Korenu in njegovim soprogi Mariji parcelo v magdalenskem predmestju za 29.393 dinarjev. —

Mestna občina del parcele v Ipavčevi ulici trgovcu Branku Sučeviću za 1848 dinarjev. — Posestnik Friderik Ledinek železničarju Feliks Obrechtu parcelo v magdalenskem okraju za 12.000 dinarjev.

»V Vuhredu leži že osem dni mrtič.« Pod tem naslovom smo objavili v večernejši številki pod marenberškimi novicami zadevo mrtiča, ki da čaka v vuhredski mrtvašnici na rešitev državnega tožilca in obdukcijo že 8 dni. Na zadevo pojasnilo tukajšnjega državnega tožilstva ugotavljamo, da je tukajšnje državno tožilstvo takoj po obvestilu o nenadni smrti posestnika Vitriha v Ribniškem jarku dne 16. t. m. brzojavno odredilo obdukcijo trupla. Zadeveni brzojavni predlog za obdukcijo je bil sprejet pri mariborski pošti ob 9.15, marenberška pošta pa je ta predlog ob 10.25 izročila marenberškemu sodišču. Tudi je tukajšnje državno tožilstvo pisмено zahtevalo poročilo glede izvršitve navedenega predloga.

JNS V. mestni okraj ima redni občni zbor v soboto, dne 25. t. m. ob 8. zvečer v prostorih gostilne Julija Vernika na Tržaški cesti št. 1. Poročata podpredsednik senata dr. M. Ploj in narodni poslanec A. Lukačič.

Tujskoprometna zveza Putnik Maribor nam sporoča, da se izdajajo v območju Direkcije državnih železnic Ljubljana vendar-karte razen za nedelje še za naslednje verske praznike: Božič (dva dneva), Novo leto, Sv. Trije kralji, Sv. Jožef, Vnebohod, Velika noč (poleg nedelje še drugi dan), Sv. Rešnje Telo, Sv. Peter in Pavel, Sv. Ciril in Metod, Veliki Šmaren, Vsi sveti in Brezmadežno spočetje. Poleg tega pa se izdajajo omenjene karte še za rojstni dan Nj. Veličanstva kralja in za praznik zedinjenja.

Ne pozabite, da so v našem mestu številni reveži, ki rabijo pomoč. Gorje in bedo pa olajšate lahko, če obiščete »Trgovski ples«, ki bo v soboto 8. februarja v vseh prostorih »Uniona«, kajti čisti dobicek letošnje plesne prireditve mariborskih trgovcev je v celoti namenjen dobrotinim svrham. Podprite tudi višestremljenje Združenja mariborskih trgovcev in obiščite v soboto 8. februarja »Trgovski ples«.

Krajevni šolski odbor, Gradišče, srez Maribor — levi breg razpisuje v normalnem roku pisмено ofertalno licitacijo za oddajo plesarskih, steklarskih, sli-

karskih, pečarskih in tapetniških del, na novi narodni šoli v Gradišču, pošta Selnica ob Dravi. Pisnene ponudbe za posamezna dela, ki se naj glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) je nasloviti na: »Krajevni šolski odbor Gradišče, pošta Selnica ob Dravi«. Načrti in proračunski detalji so na razpolago v Mariboru, Cvetlična ul. 25, II. nadstropje, vrata 6. Detalji razpisa v Službenem listu kr. banske uprave dravske banovine št. 7 z dne 22. jan. 1936.

Senzacija, o kateri govorj ves Maribor, bo letošnji planinski ples 1. februarja v vseh prostorih Uniona. Tja se bodo namreč za eno noč preselile vse pohorske kočice, naši vrli planinci pa bodo v družbi vnetih dilcarjev spremenili veliko dvorano v pravi zimski raj in se na ta način maščevali nad krutosijo neba, ki jim je letošnja zimo prekrizalo vse načrte. Ob zvokih planinskih godb, v prekipevanju planinskih melodij, ob rujnem vinu in dobrem prigrizku bomo stari in mladi pogнали letošnjo zimo in njene čare k vragu. Vse leto ne bo imel mirne vesti, kdor ne bi prišel na letošnji planinski ples, ki bo višek družabnosti zares!

Obrtno društvo vabi vse tovariše-obrtnike k predavariju v važnih davčnih in obrtnih zadevah, ki se vrši v petek, dne 24. januarja t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani restavracije »Novi svet«, poprcj Halbwidl v Mariboru, Jurčičeva ulica. Predaval bo g. dr. Pretnar Josip, tajnik Zbornice za TOI.

Sokolsko društvo Tezno ima svoj občni zbor v soboto 25. januarja ob 19. uri v šoli. Dnevni red običajen. Udeležba dolžnost! Zdravo!

Predavanje v Sokolu v Limbušu. V soboto 25. januarja t. l. ob 20. uri bo predaval v Sokolskem društvu v Limbušu imenom mariborske ZKD g. prof. Franjo Baš o »narodnostnih bojih v Dravski dolini v 19. stoletju«. Predavanje bo v Sokolskem domu.

V gostilni »Bela zastava« v soboto veselica — spomlad v zimi.

Nočno lekarniško službo imata danes v četrtek Savostova in Minačikova, jutri v petek pa Albaneževa in Königova lekarna.

Snaženje pločnikov. V današnji noči se je pobelilo mesto z belo odejo, v največje veselje sportnikov, a ne toliko hišnikov, ki jim je dalo nepredvideno delo; v resnici so bili vsi privatni pločniki večinoma očiščeni. Je ta ljuba avenija nam daje povod graje. Mestno občino bo treba zapisati z debeljšimi črkami v takozvano »črno knjigo malomažnežev«. Exempla trahunt — verba movent!

Z nožem v hrbet zabodenega so prepeljali v tukajšnje splošno bolnišnico 29letnega krojača Hinka Herinka iz Rač, ki je postal žrtev napada v neki tamošnji prodajalni.

Ljudje padajo. Ko se je davi vračal domov 61letni strojevodja Henrik Huber, stanujoč v Marmontovi ulici, je po vesrečnem naključju padel na tla in si strl levo nogo pod kolenom. Reševalci so ga prepeljali v tukajšnje splošno bolnišnico.

Nevarna mrcina. V Krčevini na Aleksandrovi cesti se je huda mrcina zakadila s svojimi ostrimi zobmi v 13letno deklico Dorico Verboštovo, ji potrgala plašč ter v svoji divjosti izruvala šop las s temena. Pobesnelo sčene je izginilo, preplašeno deklico pa so spravili domov.

Radi posledice očividnega alkoholnega prenapoja so se štiri postavice pozibavale predvečerašnjim zvečer po Pobreški cesti ter se nazadnje zvrnile v mehko naročje precejšnjega blata. Dobri ljudje so tri mladenice in eno mladenko spravili po koncu ter pozvali pomoč. Dognali so, da gre za preobilo zavžitje dvakrat kulanega žganja. Vsi štirje se nahajajo v domači oskrbi.

Iz Vetrinjske ulice. Že nekaj let je v Vetrinjski ulici opažati precej razgibano nočno življenje, ki mu mariborska policija posveča posebno pozornost. Vetrinjska ulica je postala pravo zatočišče najrazličnejših lahkoživk in lahkoživcev, domačih in tujih. Kriza pa je najbrže hudo posegla tudi v vrste mariborskih nočnih prhutaric, ki so postale zadnje čase naravnost nevarno vsiljive. Tako je sinoči v neki gostilni v Vetrinjski ulici popivala družba moških. Njih veselo razpoloženje je privabilo v lokal kar štiri ptičke, ki

GRAJSKI KINO — Telefon 22-19

Od danes naprej najboljši Hansi Niese-film
„Moj dragi je lovec“

Nadalje sodelujejo Greta Theimer, Leo Slezak, Suzi Lanner, G. Aleksander, Lizi Holzschuh. Film poln humorja in zabave. Po dolgem bo pel nainovejšo slagerie Rihard Tauber.

Kino Union. Največji in najboljši film sedanosti »Nataša« (Moskovske noči) v nemškem jeziku.

Narodna gledališče

REPERTOAR

Četrtek, 23. januarja ob 20. uri: »Zlati rudnik«, Red C.

Petek, 24. januarja: Zaprto.

Drevi namesto »Bajadere« — »Zlati rudnik«. Radi boleznj v ansamblu bo drevi v gledališču namesto napovedane operete »Bajadere« prva ponovitev ob premieri prav lepo uspele komedije »Zlati rudnik«. Predstava ostane za red C.

»Kariera kanclista Vinciga« je izborna, s precejšnjo satirično ostjo pisana veseliga nemškega pisatelja W. Lichtenberga, ki s svojo situacijsko komiko, pa tudi z resnimi, v srce segajočimi prizori dosega sigurne uspehe na vseh odrih. To delo pripravlja znani ljubljanski režiser in književnik Bratko Kreft in bo premiera ob koncu prihodnjega tedna. Nastopijo Starčeva, Rasbergerjeva, Košič, Furijan, Gorinšek, Nakrst, Grom, Košuta, Blaž in Verdonik.

so se pričele ponujati moški družbi Po-stale so pa tako vsiljive, da so morali »ubogi« moški zahtevati intervencijo policije. Prišla sta dva stražnika in odgnala vse štiri s seboj. Danes dopoldne so zaslišali Kamilo S., Metodo M., Maričko M. in Pepco A. ter so zašili vsako na štiri dni zapora.

Vesele urice z žalostnim koncem. Neki posestnik Ivan iz Selnice ob Dravi je šel nakupovat vino. Spotoma se je ustavil v neki kamniški gostilni, kjer je našel imenitno družbo, v kateri je bilo tudi nekaj čednih deklet. Potem, ko se je imenitno pozabaval in hotel plačati, pa je videl, da mu je na skrivnosten način izginilo 3.800 dinarjev, ki jih sedaj išče.

V Žoharjevo gostilno na Tržaški cesti so vdrlj neznani storilci, potem ko so strgali na oknu železno omrežje. Pre-taknili so vse kote ter odnesli iz gostilne in mesnice nekaj drobiža in cigaret ter druge predmete.

Vlom v limbuško župnišče. Drzni roko-mavhi so se splazili skozi zamrežena okna v župnišče v Limbušu. Pri tem pa so povzročali ropot, ki je prebudil doma-če, ki so preplašeni pričeli vpiti in so jo radi tega v svojem poslu vznemirjeni predrznežj ucvrli v noč. Vršijo se po-izvedovanja.

Spoznali so ga. Pred 14 dnevi je bil zasačen pri vlomu v trafiko ob parku neki mlajši moški, ki se je policiji pred-stavil za brezposelnega mehanika Ivana Velkerja. Včeraj pa se je posrečilo poli-ciji dognati njegovo pravo ime. Po tira-llici, ki jo je poslala celovška policija, so spoznali v vlomilcu 26letnega Jurija Vra-na, ki je zasledovan zaradi raznih vlo-mov in tatvin.

Dvonožni lisjaki so si privoščili zopet piščance in kokoši, ki so jih poiskali pri posestniku Ivanu Klemenčiču pri Sv. Bar-bari v Slovenskih goricah. Odnegli so mu 14 lepo pitanih piščančkov in 4 iz-datno pitane kure. Posestnik Klemen-čič trpi škodo okoli 600 dinarjev. Za »krščenimi« lisjaki ni sledu.

Kolesarji pazite na svoja kolesa! Ne mine dan, da ne bi bila policiji prijavljena tavana kolesa. Tako številnih tatvin pa so krivi tudi kolesarji sami, ki premalo pazijo na svoja kolesa. Dogodi se, da jih brezbrizno nezaklenjena puščajo pred lokali in ni čudno, če tatovi izkoristijo tako ugodne prilike. Tudi včeraj popol-dne je izginilo železničarju Francu Bla-žiču iz Studencev skoro novo kolo znan-ke »Waffenrad« izpred neke gostilne na Tržaški cesti. Kolo je vredno 1400 Din in ima evidenčno številko 19-51673.

Kako bo z vremenom. Milo vreme, po dolinah dež, v gorah sneg. Tako napo-veduje vreme dunajska vremenska na-poved.

EVGENIJ SABANOV:

Maščevanje profesorja Kalaja

ROMAN

»Vendar se mi zdi, da je v teh napravah veliko več genialnosti, kakor v moji praktični biologiji. Ako bi to svojo genialnost podarili pridu človeštva, bi postali v njega kulturni zgodovini eden največjih mož vseh časov, na vsak način pa veliko večji kakor jaz.«

»Pridu človeštva...« se je razburil dr. Evarist. »Kakšno neumnost mi govorite! Vam mar nisem že stokrat dokazal, da poznam le eno samo sredstvo, ki človeštvo lahko osreči?«

»Da, uničenje,« je pritrdil profesor.

»Torej?«

»Vem vse in razumem. Kljub temu se mi zdi, da je ta »rešitev človeštva« negativna, ne pozitivna.«

»Nasprotno, edino pozitivna je. Ako tega ne morete doumeti do zadnjih globin, je to krivda ostankov humanistične vzgoje, ki ste je bili deležni v mladih letih.«

»Enake ste bili deležni tudi vi.«

»Res, a samo zunanje. V mojo notranjost ta vzgoja nikoli ni segla. Meni je bila vedno prazna pena.«

»A brez nje ne bi bilo ne današnje

civilizacije ne kulture in tudi naju z vsem tem delom ne bi bilo.«

»To ji ne daje še prav nobene cene. Je ta vzgoja na temelju antične ter poznejše renesančne in vse poznejše kulture, naj se imenuje že kakorkoli, sploh spremenila človeka v njegovem poslednjem bistvu?«

»Nekoliko že.«

»Čisto nič. Današnji človek je prav tako bitje z živalskimi instinkti, kakršni so obvladovali neandertalskega in krapinskega človeka, ali ako hočete kakšnega sodobnika egipčanskega faraona Ramzesa IV., filozofa Sokrata, pesnika Danteja, modreca Kanta ter prvih in zadnjih tehničnih iznajditeljev. Ves civilizacijski, kulturni in tehnični napredek je šel mimo človeka, ne da bi ga predrugal. Spremenil je le njegovo zunanost, način življenja in dela. Egoizem je ostal v njem, ostala je živalska nizkotnost in ostala končno seksualna nagonška strast, ki ga obvladuje in goni na enaka pota, kakor je gonila vse njegove prednike. Ljubezen med moškim in žensko, ako mi

dovolite, da se sploh poslužim tega ne-

umnega pesniškega izraza, ki je le pisana krinka za goli biološki instinkt, trapi tudi današnji rod in mu ne dovoli, da bi se dvignil v resnične višine pravega dostojanstva. Najbolj zaostala pa je pri tem ženska. Napolnite jo s še tako veliko učenostjo in modrostjo, ko bo prišla njena šibka ura, bo odpadlo z nje vse to kakor slaba politura in stala bo tu gola in prvotna, kakor njena pramati Eva v raju.«

»To je samo dokaz, da je človek tak in ne more biti drugačen. Vsemu pozemskemu so postavljene neke meje, preko katerih ni mogoče.«

Neumni humanisti, filantropi, idealistični filozofi in drugi bedaki so pa oznanjali in še oznanjajo, da bo nekoč na počil čas, ko bo človek popoln in Bogu enak. Tako so govorili že grški modrijani in za njimi so kakor papige ponavljali to oslarijo tisoči njihovih naslednikov. Da, nekateri so celo trdili, da je človek v bistvu dober in ga le vzgoja ter okolje z načinom življenja ter boja z njim napravi slabega. Tako je mislil celo veliki Dostojevski, ki ga sicer cenim. Resnica je pa nasprotna: Človek je v bistvu slab, glavne slabosti so v njem že ob rojstvu. Niste še nikoli opazovali otroka, kako egoistično sega po vsem in hoče pograbititi zase? Kar je v človeku dobrega, je le posledica dresure, vzgoje,

vere, zakonov itd. Kadar ta zunanji pritisk odpade, je človek zopet zver. To so nam pokazale zlasti vse vojne. Ni mar vojna že sama po sebi nekaj tako nizkotno-živalskega, da se ne da z ničemer opravičiti? In je civilizacija in visoka kultura vojno odpravila? Kakšni nesposobni so bili ameriški predsednik Wilson, francoski državnik Briand in vsi tisti, ki so se v začetku stoletja, ki se sedaj bliža zatonu, oklepali ženevske Zveze narodov, sklicevali razorožitvene konference, snovali pakete kolektivne varnosti itd. Kje je končalo njihovo delo? V reakciji, ki je porušila v enem samem hipu vse, kar so oni s tako dolгими napori zgradili.«

»Morda je v vsem tem, žal, precej resnice, dasi pretiravate posameznosti celo do groteskne pošastnosti, vendar to še nikakor ni dokaz, da nekoč le morda ne bi mogel nastopiti čas vsaj delnega ureditvenja najvišjih težnj velikih idealistov. Že to, da je človeštvo sploh rodilo take glasnike, nam dokazuje, da so v njem tudi plemeniti goni. Sam sem trdno prepričan, da bi idealni veleum, ki bi mogel zavladati nad svetom in mu diktatorično vsiliti svojo plemenito voljo, dvignil človeštvo do neslutnih višin. Niste nikoli premišljevali o tem? Ne bi morda mogli postati prav vi ta diktator?«

(Dalje sledi.)

Iz življenja in sveta

Od pastirja do diktatorja

Kako je general Don Gomez vladal 27 let — Samec s 100 otroci — Gospodarsko blagostanje, duševna temnica — Predsednik republike in analfabet — Ljubice, nosorogi, filmi, petrolej

Ni dolgo tega, ko smo poročali o smrti generala Don Juana Vincenta Gomeza, predsednika venezuelske republike. Bil je človek svojim prijateljem dober, napram sovražnikom brezobziren in krut. Po rodu je bil mešanec. Oče je bil belec, mati Indijanka. Svojo karijero je začel kot indijanski pastir in je nato stopil kot prostak v vojsko. Ob priliki nekih nemirov v Venezueli se je v 45. letu starosti čisto enostavno proglasil za generala. Tedaj je bil predsednik republike general Dom Cipriano Castro, sila sposoben mož, toda trmast in čudaški. Priznal je novega generala Gomeza in ga pritegnil k sebi kot intimnega pomočnika. Tako je včerajšnji pastir postal dejanski podpredsednik venezuelske republike. Zanimivejši nego postanek njegove generalske časti pa je okolnost, da ni znal ta podpredsednik in poznejši predsednik republike niti čitati in niti pisati. Do svoje smrti je ostal analfabet. Zanimivo je, kako je navzlic temu Gomez brez tega znanja črk imenitno izhajal. Tajnik mu je moral namreč vsako jutro čitati časopise ter pisma. Pri tem je diktator tako srepo gledal tajnika v oči, ostro opazujoč, da-li po resnici govori vse, kar bi moglo biti napisano. In gorje tajniku, če bi bil Gomez dognal, da mu je prečital nekaj neresničnega. Pri najmanjšem sumu je takoj pozval drugega tajnika, da mu prečita pismo in da na ta način dožene, da-li je bil prvi tajnik iskren in lojalen.

Bilo je leta 1908, ko se je podal predsednik republike general Castro v Evropo, da se pozdravi od dolgotrajne, nevarne bolezni. Pri odhodu je izročil oblast generalu Gomezu. Nj general Castro dobro zapustil Venezuelo, ko je izbruhnil neki upor, ki ga je Gomez krvavo potlačil. Posledica je bila, da je Gomez sforsiral novo ustavo, ki je dala predsedniku republike mnogo večjo oblast kakor jo je imel dotlej. Leta 1909 pa se da general Gomez izvoliti za predsednika republike.

Novi predsednik republike je kmalu pokazal, da ima državniški instinkt, četudi je bil analfabet. Pred njim je bilo v Venezueli v teku 80 let nič manj kakor 50 revolucij. Radi tega je bila prva njegova imenitno pretehtana skrb, da organizira moderno redarstvo in vojsko. Gomez je bil odličen poznavalec človeške duše in to je za vsakega državnika najvažnejše. Tudi je računal z dejstvom,

da je v Venezueli na 100 prebivalcev 91 mešanec, samo 2 belca, med ostalimi pa so deloma Indijanci, deloma črnci. Radi tega je svojo oblast naslonil na mešance. Sam je bil mešanec in je prav dobro poznal miselnost, težnje in slabosti svojega rodu. Svoje nasprotnike je pogajal v ječe ali pa jih je izganjal iz države. Dejstvo pa je, da je Venezuela v času njegovega vodstva živela v miru in blagostanju. Ko je potekel njegov predsedniški rok, so na kongresu zastopnikov zveznih držav Venezuele sprejeli novo ustavo, ki predvideva ustanovitev novega položaja vrhovnega poveljnika vojske. Ta položaj je zasedel general Gomez, ki je s tem postal dejanski gospodar dežele, dočim so prejšnji venezuelski predsedniki bili samo lutka v rokah politikujočih generalov ter vojaških poveljnikov. To vrhovno poveljstvo je imel general Gomez do svoje smrti, dočim je prepuščal od časa do časa predsedniško mesto nekaterim svojim zaupnikom, ki so samo izpolnjevali njegova navodila, dokler ni leta 1931 zopet postal general Gomez predsednik republike.

Gomez se ni spuščal v malenkosti in neznatne upravne posle. Svoj pogled je usmerjal k višjim nalogam, prosti čas pa je posvečal petroleju, ki je postal temelj venezuelskega blagostanja, nadalje ljubljanim nosorogom v zoološkem vrtu, ki so bili njegovi ljubljenci, lepim ženam ter ljubavnim pustolovščinam. Trdi se, da je bil oče 101 nezakonskega otroka. Pred smrtjo jih je 35 priznal za svoje. Zakonskih otrok ni imel, ker je do smrti ostal samec. Dovolil pa je, da so nezakonski otroci nosili njegovo ime ter se je za dobropočutje vsakega po očetovsko porigrigal. Nemara je v tem vzrok, da so venezuelski zakoni, ki se nanašajo na nezakonske otroke, ravno v Venezueli najliberalnejši med vsemi državami na svetu. Bil pa je tudi oboževalec lepih žensk in je znano, da je dal takoj nalog, da ga predstavijo s kakšnim lepim dekletom ali damo, ki jo je bil na primer slučajno srečal na ulici in ki je radi svoje lepote zbudila Gomezovo pozornost. S tem v zvezi je tudi njegov predpis, da je moral vsak povabljenec pripeljati k njegovim slovesnim sprejemom v predsedniškovi rezidenci tudi svojo ženo in odrasle hčerke.

Od živali pa je imel najraje nosoroge, ki jih je imel v svojem zoološkem vrtu.

Vsako jutro jih je obiskal in jim dajal hrane, potem ko mu je tajnik prečital jutranjo pošto in jutranje časnike.

Gomez pa je mislil tudi na blagostanje, ki naj pride v njegovo državo. Venezuelski je prinesel srečo petrolej. Izkoriščevanje petrolejskih vrelcev je prineslo precejšnje bogastvo tudi Gomezu, ki je umrl kot najbogatejši mož v Venezueli. Je pa tudi njegova zasluga, da je Venezuela prišla do tega blagostanja. Gomez je bil, ki je ves svoj denar vložil pri družbah, ki so se pečale z iskanjem petrolejskih vrelcev in je razen tega spodbujal tudi druge, naj vztrajajo, dokler mu niso najdbe petrolejskih vrelcev dale prav. Leta 1922 so pri mestu Rosa odkrili ogromne rezervoarje petroleja. Medtem, ko je vrednost delnic že navedene petrolejske družbe padel v teku let od enega šterlinga na en šiling, je po odkritju vrelcev poskočila vrednost na 10 šterlingov. Petroleja je bilo toliko, da so dnevno črpali do 100.000 mer. Venezueli je napočila nova doba gospodarskega blagostanja. Leta 1931 je izplačala Venezuela vse svoje poslednje dolgeve, državljani Venezuele pa so bili oproščeni vsakega davka.

Gomez je živel večinoma v skromni hiši pri svojem posestvu v mestecu Maracay. Tukaj je preživel svoja zadnja leta. V bližini si je pustil zgraditi aerodrom, ves prostor okoli hiše pa je bil zaseden po vojakih, ki so v bližini imeli svoje vojašnice. Razen tega pa so budno pazili tudi številni stražniki, da bi ne prišel v bližino hiše nekdo, ki bi mogel izvršiti atentat na generala Gomeza. Sploh je bil Gomez sila previden in ni napravil koraka brez večjega spremstva. Kamorkoli je šel, so ga stalno spremljali vsi ministri in višji častniki. Kjer se je mudil, je bilo vse strogo zastraženo. Celo si je ogledoval svoje ljubljene nosoroge, so bili v bližini skrbno čučeji stražniki. V

svoji hiši si je dal urediti poseben privatni kino, v katerem se je vsak dan predvajal drugi film. Ni pa trpel Gomez intelektualcev in je dal vsakega sumljivega intelektualca takoj zapreti ali izgnati. Časopisi so smeli pisati le v okviru njegovih navodil, sicer pa je bil Gomez rojen pod srečno zvezdo. Neka stara Indijanka iz And mu je nekoč prorokovala, da ga čaka velika karijera in bogastvo. Tudi v smrti je bil srečen, ker je bil eden od redkih, ki so končali karavne smrti. Imel pa je tudi veliko sovražnikov. Nekega njegovega posinovljenca, ki je bil general, so po njegovi smrti ubili. Preko 50 njegovih sorodnikov in sinov je moralo zbežati po njegovi smrti iz dežele, da se umaknejo maščevanju. V Guayani so morali podvzeti silno stroge ukrepe, da ubranijo pribegle sinove in sorodnike mrtvega diktatorja pred maščevanjem emigrantov, ki jih je bil pokojni diktator izgnal iz države. Tudi v tem slučaju velja, da se greh staršev nemalokrat maščujejo nad sinovi.

KAKO PLAČUJEJO AMERIŠKI BOGA-TAŠI DAVKE.

Ameriške davčne oblasti so objavile kratek pregled najbogatejših Američanov, ki so morali lani plačati največ davkov. Sodeč po teh podatkih so v Ameriki najboljši plačani filmski zvezdniki, pa tudi nekatere filmske zvezde. Tako je znašal davek filmske zvezde in znane propagatorke »polne linije« Mae West nad 14 in pol milijonov dinarjev v našem denarju, dočim je ameriški kralj listov plačal lani nad 21 milijonov dinarjev davka. Znana filmska igralka Marlene Dietrichova je plačala na davkih lani 6 milijonov dinarjev, filmska zvezda Bennetova je plačala nad 5 milijonov, znani filmski zvezdnik Gary Cooper pa okrog 9 milijonov.

Mali oglasi

Razno

MORSKE RIBE

Danes zvečer velika izbira v Grajski kleti. 345

OPOZORILO!

Opozorjam, da nisem plačnik za dolgeve, ki bi jih naredila moja žena Rozalija Donaj. Josip Donaj. Pobrežje, 339

Stanovanje

DVA GOSPODA

sprejem na hrano in stanovanje, soba s posebnim vodom. Trg svobode 1. 343

SUHO STANOVANJE

soba in kuhinjo, opremljeno, oddam. Kralja Petra cesta 81. Studenci (nova hiša). 338

Posest

NOVA PETSTANOVANJSKA HIŠA

poceni na prodaj. Prevzem hipoteke. Prešernova ul. 9. Tezno. 341

Službo dobi

ZACETNICO

sprejem v trgovino. Cveticarna Weiler. 337

Soba odda

ODDAM SOBO.

veliko in svetlo lepo opremljeno, boljšemu gospodu v Strassmajerjevi ul. 28-11, stanovanje 9. 4

Naročniki kupujte pri naših inseren-tih ter oglašujte!